

Секція: Державне регулювання та правове забезпечення підприємницької діяльності

Сороківська О.А.,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту у виробничій сфері,

Мосій О.Б.,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту у виробничій сфері,

Кужда Т.І.,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту у виробничій сфері,

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

м. Тернопіль, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПІДТРИМКИ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В КРАЇНАХ ЄВРОСОЮЗУ

Стратегічною метою України проголошено її інтеграцію у Європейський Союз. Перспективи такої інтеграції значною мірою залежать від рівня міжнародної конкурентоспроможності країни та компонентів, які її формують, від наявності, а також від характеру структурних змін, обумовлених входженням у європейський економічний простір. Однією з головних передумов прогресивних структурних зрушень в економіці України є розвиток малого бізнесу. З огляду на сучасну економічну ситуацію в Україні, активізація розвитку цього сектора економіки набуває особливої актуальності. Річ у тому, що малий бізнес потенційно здатний ефективно вирішувати найгостріші економічні та соціальні проблеми будь-якої країни, а саме: забезпечує самовиживання населення в умовах жорсткої економічної кризи та створює додаткові робочі місця; є найменш бюджетомістким засобом підйому економіки; забезпечує швидку окупність інвестицій; є стабільним і достатньо вагогим джерелом податкових надходжень до бюджетів різних рівнів.

Рівень розвитку малого бізнесу безпосередньо визначає ступінь розвитку економіки держави в цілому. Розвиток малого бізнесу на Заході йде більш швидкими темпами, оскільки національні органи влади надають великого значення підприємствам малого бізнесу і надають їм підтримку на федеральному рівні. Представники малого бізнесу в розвинених країнах на

даний час становлять середній клас, який служить базою для стабільного розвитку економіки. Навіть колишні країни, що розвиваються, саме з розвитком малого, середнього бізнесу здійснили великий економічний ривок (Тайвань, Сінгапур, Індонезія і т.д.). Якщо простежити темпи розвитку малих підприємств в цих країнах, то видно залежність розвитку всієї економіки в цілому [1] від розвитку малого та середнього бізнесу.

Малий бізнес в Європі становить основу соціально-економічного розвитку ЄС. В Євросоюзі налічується понад 20 мільйонів підприємств малого та середнього бізнесу, які забезпечують більше половини загального обороту і доданої вартості. Число зайнятого населення в малому бізнесі Європи становить близько 70%. Найбільша кількість малих підприємств створено в торгівлі, будівництві та харчовій промисловості [2, с. 28].

Малий бізнес в Європі стимулює розвиток конкуренції, «змушує» великі компанії впроваджувати нові технології та поліпшувати ефективність виробництва, ефективність всієї економіки ЄС безпосередньо залежить від успішної діяльності малого та середнього бізнесу. Тому, в рамках Євросоюзу здійснюється політика підтримки малого підприємництва, головна мета якої – збалансування інтересів держави та бізнесу, забезпечення оптимальних умов для підприємницької діяльності, збільшення конкурентоспроможності малого бізнесу.

Основними цілями регулювання і підтримки малого бізнесу в Європі є:

- зміцнення єдиного внутрішнього ринку ЄС;
- усунення адміністративних бар'єрів;
- уніфікація законодавчої бази, посилення взаємодії країн ЄС для більш глибокого економічного співробітництва.

Тому в країнах Європейського Союзу створена цілісна система державної підтримки невеликих фірм. Вона виявляється у таких формах:

- захист на рівні законодавства. У західних країнах законодавство щодо малого бізнесу є стабільним, прозорим і виразним, воно усуває бюрократичні перешкоди, а значить, сприяє розвитку бізнесу;

– гарантована допомога малому бізнесу в отриманні державних замовлень;

– дешеві кредити малому бізнесу;

– податкові пільги малому бізнесу. Однією з найкращих для стартового бізнесу в Європі вважається німецька державна допомога;

– фінансові гарантії малому бізнесу;

– забезпечення доступної системи навчання і підвищення кваліфікації підприємців. У всіх розвинених країнах існують програми навчання бізнесу;

– створення матеріально-технічних умов для малого бізнесу. Тут мова іде про бізнес-інкубатори, поширені у західних країнах. Вони дозволяють бізнесмену-початківцю на кілька років за символічні гроші отримати офіс зі всім необхідним устаткуванням і меблями. На таких же умовах надають і виробничі площі. Завдяки інкубаторам 75% підприємств продовжують свою діяльність і через 5 років після її початку [3, с. 74];

– численні безкоштовні інформаційно-консультаційні центри для малого бізнесу, в яких можна отримати пораду з будь-якого питання: реєстрація, оподаткування, страхування, отримання фінансування. У центрах завжди допоможуть скласти бізнес-план або вирішити питання матеріально-технічного постачання;

– юридична допомога. Малий бізнес отримує пристойну матеріальну допомогу на покриття витрат у судовій тяганині з податковою інспекцією, ПДВ-інспекцією, з приводу захисту здоров'я працівників компанії, за виникнення кримінальної відповідальності тощо;

– контролюючі функції. Контролююча функція державних структур зводиться до мінімуму.

Унікальна система регулювання і підтримки малого бізнесу в Європі почала формуватись в 70-х роках минулого століття. З метою максимального стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу, в Європі були прийняті заходи, спрямовані на усунення адміністративних перешкод. Насамперед були внесені зміни, що стосуються податку на додану вартість, коригування умов фінансування і зміни до соціальної політики держав [4, с. 213].

Крім того, була розроблена Європейська хартія для малого бізнесу Європи. В даному документі уряди європейських країн визнали значний потенціал малих підприємств і підкреслили важливість створення сприятливих умов для повторних спроб створення власного бізнесу. Положення Європейської хартії були враховані в Багаторічній програмі, і в перший же рік було впроваджено 11 таких проектів.

Державне регулювання малого бізнесу в Європі здійснюється шляхом формування ефективного законодавства, розробки і реалізації цільових програм фінансового, технологічного, інформаційного та кадрового сприяння розвитку малого та середнього підприємництва. Для стимулювання розвитку малого бізнесу були розроблені нові юридичні моделі (Європейська акціонерна компанія, Європейський пул економічних інтересів), які дозволяють малим підприємствам з різних країн, що вступають в ділові відносини, ефективно вирішувати проблеми розбіжностей правових систем різних держав.

Таким чином, можемо зазначити, що політика підтримки малого бізнесу в Європі здійснюється через діяльність держав і через спеціальні програми, які реалізуються під егідою Євросоюзу. Фінансування заходів з підтримки малого бізнесу здійснюється з Структурних фондів Євросоюзу, таких як Фонд регіонального розвитку, Соціальний фонд.

Впровадження Європейського досвіду регулювання та підтримки малого бізнесу дозволить Україні вийти на якісно новий рівень розвитку. В основу формування нової системи організаційно-економічних механізмів державного регулювання малого бізнесу в Україні має бути покладений європейський підхід з орієнтацією на забезпечення вищого рівня якості розвитку малого бізнесу. До стратегічних пріоритетів розвитку вітчизняного малого бізнесу в першу чергу слід віднести стимулювання та всебічну підтримку діяльності малих підприємств сфери послуг і виробництва, формування передумов їх ефективної взаємодії із європейськими партнерами.

Список використаних джерел:

1. Звіт Європейського Банку Реконструкції і Розвитку «Про стан та перспективи розвитку бізнес-структур в країнах, що розвиваються» (станом на 1 січня 2015 року) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://mfa.gov.ua>.

2. Бутенко А.І. Потенціал малого підприємництва в парадигмі європейського розвитку: монографія. Нац. акад. наук України, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень: Інтерпрінт, 2014. – 272 с.

3. Розвиток малих підприємств (статистичне оцінювання впливу на економічне зростання та конкурентоспроможність країни): монографія / І.Г. Манцуров, С.С. Вацаев та ін. – К.: КНЕУ, 2012. – 181с.

4. Дрига С.Г. Мале підприємництво України: становлення, механізми управління та підтримки: Монографія. – К.: ТОВ «ДКС центр», 2013. – 362 с.